

SUVONOV ZAVQIDDIN

**O'ZBEK BADIY
MATNLARINI LINGVISTIK
EKSPERTIZA QILISHNING
NAZARIY-METODOLOGIK
ASOSLARI**

MONOGRAFIYA

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA‘LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

TERMIZ DAVLAT UNIVERSITETI

SUVONOV ZAVQIDDIN

**O‘ZBEK BADIY MATNLARINI LINGVISTIK EKSPERTIZA
QILISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI**

MONOGRAFIYA

Toshkent – 2023

UO'K:811.512.133(575.1)

KBK: 81.04(50'zb)

Suvonov Zavqiddin

O'zbek badiiy matnlarini lingvistik ekspertiza qilishning nazariy-metodologik asoslari. Monografiya./T.: Lesson pressm 2023-yil. 169 bet.

O'zbek badiiy matnning lingvistik ekspertizasida maxsus metodologik tamoyil va kategoriyalarning tizimlashtirilishi va qo'llanilishi tadqiqotning natijadorligini belgilovchi mezondir. Badiiy matnning lingvistik ekspertizasida matn lingvistik ekspertizasining umumiy qonuniyatlari, shuningdek, tafakkur va nutq, shakl va mazmun, nutq va mantiq, shaxs va ruhiyat dialektikasida badiiy va zohiriy ma'no, nutqdagi tag ma'noni aniqlashning lingvistik tamoyillariga metodologik asos sifatida tayaniladi.

Mas'ul muharrir:

filol.f.d. prof., B.Mengliev

Taqrizchilar:

filol.f.d. dots., O.Shukurov

filol.f.n. dots., Sh.Bobomurodova

Termiz davlat universiteti Kengashining 2022-yil 3-dekabrda 4.4.3-sonli bayonnomasi bilan nashrga tavsiya etilgan

ISBN 978-9943-9136-7-7

© Suvonov Zavqiddin, 2023

MUNDARIJA

KIRISH	4
1-BOB. O‘ZBEK BADIY MATNLARINING LINGVISTIK EKSPERTIZASI: TALAB, EHTIYOJ, IMKONIYAT	8
1.1. Badiiy matnning lingvistik ekspertizasi ilmiy muammo sifatida	8
1.2. Badiiy matnning lingvistik ekspertizasi muammosining o‘rganilishi	22
1.3. O‘zbek adabiyoti va maktab (adabiyot) darsliklarini lingvistik ekspertiza qilish zarurati	35
2-BOB. ADABIY MATNNING LINGVISTIK EKSPERTIZASIDA ISBOTLANISHI KERAK BO‘LGAN VAZIYATLARDA BAHSLI MATERIALLARNI ANIQLASH KLASSIFIKATSIYASI	47
2.1. Badiiy matni lingvistik ekspertiza qilish muammolari	47
2.2. Badiiy matnning lingvistik ekspertizasida qo‘llanadigan asosiy tushunchalar sharhi	56
2.3. Badiiy matnda bahsli materiallarni aniqlash va uni lingvistik ekspertiza qilish tamoyillari	67
3-BOB. BADIY MATNNI LINGVISTIK EKSPERTIZA QILISHNING METODOLOGIK ASOSLARI	78
3.1. Badiiy matni lingvistik ekspertiza qilishda metodologiya muammosi	78
3.2. Badiiy matni lingvistik ekspertiza qilishda umumiy metodologik asoslarning o‘mi	89
3.3. Badiiy matn lingvistik ekspertizasining xususiy metodologik asoslari	101
4-BOB. ADABIY TURLAR MATNINING LINGVISTIK EKSPERTIZASI	114
4.1. Epik asar tahlilida konfliktli matni aniqlash va lingvistik ekspertiza qilish	114
4.2. Lirik asar tahlilida obraz tabiatini lingvistik ekspertiza qilish	125
4.3. Dramatik asar haqiqatining badiiy evolyusiyasi, lingvistik ekspertizaning vositasi sifatida	137
XULOSA	149
FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI	153

SUVONOV ZAVQIDDIN

**O'ZBEK BADIY MATNLARINI LINGVISTIK EKSPERTIZA
QILISHNING NAZARIY-METODOLOGIK ASOSLARI**

MONOGRAFIYA

Muharrir: M.Talipova

Musahhih: I.Tursunova

Kompyuterda tayyorlovchi: G.Ibragimova

Bosishga ruxsat etildi 15.02.2023.
Qog'oz bichimi 60x84¹/₁₆. TIMES garniturasida
Shartli bosma tabog'i 10,7. Nashr tabog'i 9,5
Adadi 100. Buyurtma № 15-12.

«LESSON PRESS» MCHJ nashriyoti
Toshkent, Komolon ko'chasi, Erkin tor ko'chasi, 13

«IMPRESS MEDIA» MCHJ bosmaxonasida chop etildi.
Manzil: Toshkent sh. Qushbegi ko'chasi, 6-uy.